

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

Задачу оптимізації структури ресурсів на програми соціально-економічного розвитку Донецької області вирішено за допомогою моделі Марковиця. Як початкові дані для моделювання використано дані експертного опитування 20 фахівців Головного управління праці і соціального захисту населення Донецької обласної державної адміністрації.

Після обробки даних зроблено висновок, що в Донецькій області необхідно збільшити видатки на такі програми: правоохоронна діяльність, компенсація вартості продукції та послуг населенню, житлове будівництво, охорона навколишнього середовища, молодіжна і сімейна політика. Згідно розрахунком, використання запропонованої моделі оптимізації розподілу ресурсів забезпечить зростання рівнів економічного й соціального розвитку Донецької області на 16,47%.

Висновки. Розроблено науково-методичні засади оцінки соціально-економічної ефективності регіональної соціальної політики (яка базується на економіко-математичній моделі розподілу ресурсів на регіональну соціальну політику), що включають два етапи: аналітичний (вдбір за допомогою кореляційно-регресійного аналізу набору показників, які найбільш повно відображають рівні соціального й економічного розвитку регіону; розрахунок рівнів соціального й економічного розвитку для кожного з регіонів, що враховуються; типологізація регіону відносно інших аналізованих регіонів) і визначення оптимальної структури розподілу ресурсів (визначення загальної кількості ресурсів, що направляються на соціальну політику в аналізованому році; визначення на підставі даних опитування експертів показників, що характеризують коротко-, середньо- і довгострокове повернення коштів; перерозподіл наявних ресурсів з метою досягнення максимального ефекту від розподілу коштів на соціальну політику; розрахунок оптимально можливої зміни рівня соціального або економічного розвитку регіону).

За допомогою економіко-математичних методів вирішено задачу оптимізації структури ресурсів, необхідних для реалізації програм соціально-економічного розвитку Донецької області.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Борецька Н.П. Соціальний захист населення на сучасному етапі: стан і проблеми: монографія / Н.П. Борецька. – Донецьк: Янтра, 2001. – 352 с.
2. Колот А. [Міфи соціальної політики, або с чого слід розпочати формування нової моделі](#) / А. Колот // Дзеркало тижня. – 2010. – 23 січ. (№2). – С. 14.
3. Корецька С.О. Соціальна політика України: теорія, методологія, механізми реалізації: монографія / С.О. Корецька. – Донецьк: Юго-Восток, 2010. – 445 с.
4. Лібанова Е. Бідність населення України: методологія, методика та практика аналізу: монографія / Е. Лібанова. – К.: КНЕУ, 2008. – 329 с.
5. Новікова О.Ф. Соціальна орієнтація економіки: механізми державного регулювання: монографія / О.Ф. Новікова, С.М. Гріневська, Л.Л. Шамілева; НАН України. Ін-т економіки пром-сті. – Донецьк, 2009. – 220 с.
6. Садова У.Я. Соціальна політика в Україні: регіональні дослідження і перспективи розвитку: монографія / У.Я. Садова. – Львів: ІРД НАН України, 2005. – 408 с.
7. Балтачєсва Н.А. Теорія та практика формування і реалізації соціальної політики в Україні: монографія / Н.А. Балтачєсва. – Донецьк: ДонНУ, 2010. – 433 с.

РЕЗЮМЕ

Розроблено науково-методичні засади оцінки соціально-економічної ефективності регіональної соціальної політики і визначення оптимальної структури розподілу ресурсів на її реалізацію.

Ключові слова: соціальна політика, соціально-економічний розвиток, соціальна стратегія.

РЕЗЮМЕ

Разработаны научно-методические основы оценки социально-экономической эффективности региональной социальной политики и определения оптимальной структуры распределения ресурсов на ее реализацию.

Ключевые слова: социальная политика, социально-экономическое развитие, социальная стратегия.

SUMMARY

Scientific-methodical bases of estimation of socio-economic efficiency of regional social policy and determination of optimum structure of allocation of resources on its realization are developed.

Keywords: social policy, socio-economic development, social strategy.

МІЖНАРОДНА ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ СВІТОВИХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Бардакова Г.В., начальник управління зовнішньоекономічних відносин головного управління регіонального розвитку, залучення інвестицій і зовнішньоекономічних відносин Донецької облдержадміністрації, к.е.н., доцент

В останнє десятиліття спостерігається активізація участі України в глобальних світогосподарських процесах, в результаті яких все більше поглиблюються економічні зв'язки України з багатьма країнами в різних регіонах світу, у т.ч. в рамках інтеграційних процесів. Це потребує від України проведення відповідної міжнародної економічної діяльності, яка повинна стати запорукою успішного розвитку всіх секторів економіки країни. Проте внаслідок проведення неефективної зовнішньої і внутрішньої політики Україна втратила позиції за рядом напрямів зовнішньоекономічної діяльності і певні можливості включення до світового господарства у якості рівноправного партнера.

Для суттєвого поліпшення ситуації у сфері зовнішньоекономічних відносин необхідне впровадження механізму попередження деструктивних процесів. Проблематиці розвитку, регулювання міжнародної економічної діяльності країни в умовах глобального конкурентного розвитку відводиться провідне місце в дослідженнях таких вітчизняних і зарубіжних економістів як О.Білоруса, Р. Вернона, О.Власюка, В. Гейця, Б.Губського, Ю.Козака, Д.Лук'яненка, Ю.Макогона, М.Портера, Ф. Хайска, П. Хайне, А. Філіпенка та інш.

Метою статті є визначення напрямів підвищення ефективності міжнародної економічної діяльності України.

Україна реалізує активну політику економічного співробітництва і розвитку зовнішньоекономічних відносин з 213 державами.

За даними Державного комітету статистики України зовнішньоторговельний оборот товарів та послуг за 2011 р. становив 170,962 млрд. дол. США, в тому числі: експорт товарів склав 68409,8 млн.дол. США, імпорт – 82606,9 млн.дол. Порівняно з 2010 р. експорт збільшився на 33,1%, імпорт – на 36%, а обсяг експорту послуг становив 13697,6 млн.дол. США і збільшився по відношенню до минулого року на 16,5%, обсяг імпорту – 6248 млн.дол. і зріс на 14,7%. (рис. 1). Це свідчить на поживлення функціонування зовнішньоекономічного сектору після кризових явищ 2009 року.

Починаючи з 2006 року спостерігається стійка тенденція збільшення негативного сальдо зовнішньої торгівлі товарами та послугами (в 2011 р. становило 14197,1 млн.дол., за 2010р. також від'ємне – 9337 млн.дол.), яка обумовлена незбалансованістю попиту і пропонування товарів на внутрішньому ринку, високою витратністю виробництва, його низьким технологічним рівнем та застарілою інфраструктурою. На формування від'ємного сальдо впливає збільшення обсягу імпорту природного газу, нафти та нафтопродуктів, легкових автомобілів, механічного обладнання, товарів легкої промисловості. Однак позитивний результат торгівлі продукцією металургійного та агропромислового комплексу виявився недостатнім для компенсації втрат від збільшення обсягів імпорту паливно-енергетичних ресурсів,

ПРОБЛЕМИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

на що в тому числі в значній мірі мали вплив кризові явища в економіці України. Кризові явища особливо гостро вплинули на експорт орієнтовані галузі економіки країни.

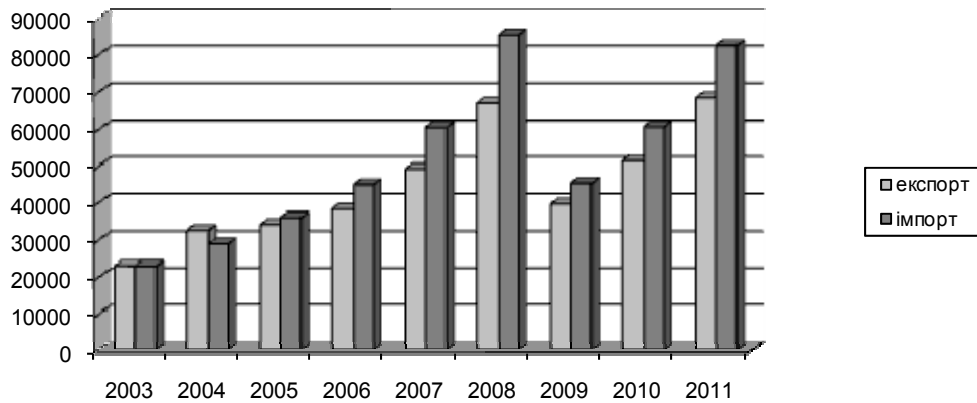

Рис. 1. Динаміка зовнішньоторговельного обороту товарів України (млн.дол.США)

В реальному секторі економіки особливо вразливою через несприятливу кон'юнктуру світового ринку стала металургійна галузь, яка є основою, наприклад, товарного експорту Донецької області, доля якої в загальній структурі експорту України дорівнює майже 24%. Через скорочення виробництва в металургійній галузі продовжується падіння обсягів на підприємствах промисловості, які поєднані в єдиному технологічному процесі виробництва чорних металів. Вітчизняна промисловість виявилася неспроможною повернути втрачені ринки електричних машин і устаткування.

Відкритість внутрішнього ринку та географічна близькість до ЄС, а також наявність достатньої кількості висококваліфікованої робочої сили сприяли включенню України до міжнародного розподілу праці, що, як наслідок, сприяло розвитку такого виду експортних операцій, як зовнішньоекономічні операції з давальницькою сировиною. Особливою розвитку це набуло у сфері текстильної промисловості та переробки сільськогосподарської продукції.

Головними партнерами в зовнішньоторговельних відносинах залишаються Російська Федерація, країни ЄС, Китай, Індія та інші.

В сучасних умовах посткризового відновлення економіки Україна потребує залучення додаткових - зовнішніх інвестиційних ресурсів з метою насичення інвестиційними потоками пріоритетних напрямів розвитку економіки держави для більш її ефективного функціонування. Іноземні інвестиції є сьогодні тим ресурсом, який найбільше сприяє підвищенню ефективності функціонування українських підприємств, а відтак і розвитку відповідних територій та міст. В умовах структурної перебудови економіки України гострою проблемою є потреба у великих іноземних інвестиціях. У більшості країн (США, Німеччині, Франції, Великобританії) каталізатором інвестиційної активності став саме іноземний капітал, який відіграв активну роль у розвитку та структурній перебудові економіки.

Наше географічне положення у центрі Європи, вихід до Чорного моря, а також понад 50 мільйонів споживачів створюють нашої країні імідж важливого регіону для розвитку підприємництва та істотні передумови для розвитку стабільної та конкурентноспроможної економіки. Однак обсяг іноземних інвестицій, залучених в економіку України залишається одним із найнижчих серед країн з "перехідною" економікою. Обсяг унесених з початку інвестування в економіку України прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) на 31 грудня 2011р. становив 49362,3 млн.дол. США, що на 10,2% більше обсягів інвестицій на початок 2011р., та в розрахунку на одну особу становив 1084,3 дол.

У докризовий період до економіки України надходив спекулятивний іноземний капітал до таких секторів як фінанси, нерухомість, будівництво й торгівля, тобто в ті, що приносили швидкий прибуток, який одразу ж виводився інвесторами з України. При цьому банківська система, залучаючи дешеві закордонні фінансові ресурси, направляла їх на стимулювання споживання, а не в реальний сектор. Тому лівова частина іноземних інвестицій і кредитів була спрямована на фінансування спекулятивних проєктів і стимулювання імпорту, а не на створення нових виробництв, модернізацію інфраструктури й запуск інноваційної моделі розвитку економіки. Все це відбувалося на тлі політичної нестабільності в країні. З початком світової фінансової кризи в Україні перестали надходити дешеві фінансові ресурси, а спекулятивний капітал був виведений в інші, більше стабільні економіки. При цьому фактор зовнішнього впливу запусив вже давно назрілу внутрішню системну кризу як фінансово-економічної, так і політичної системи.

Ключовою тенденцією 2010-2011 років було посилення ролі російського капіталу у банківській системі України. Під час кризи російські банки-гіганти отримували суттєві ресурси від уряду, що дало їм змогу прискорити міжнародну експансію, і українська банківська система не стала винятком. В 2010 році головними інвесторами української економіки були ВТБ, Сбербанк та Альфа-банк. Вони розгорнули активні стратегії збільшення частки на ринку та потребують капіталу для нарощування кредитного портфеля [1].

Великі акціонери з ЄС намагались не відставати від російських інвесторів. Задекларовані збитки їхніх дочірніх установ в Україні у 2009-2010 роках набагато більші, ніж у російських конкурентів. Тому інвестиції до Укрсиббанку та Сведбанку 2010 року мали більш вимушений характер, ніж інвестиції заради захоплення частки ринку.

Активізація участі України в інтеграційних процесах об'єктивно зумовлена перевагами міжнародного поділу праці, а також потребою подолати штучну відокремленість нашої держави від світового господарства та деформованість зовнішньоекономічної спеціалізації її економіки. Останнім часом на стан міжнародної економічної діяльності значний вплив мають різноманітні політичні події як в Україні, так і в різних регіонах світу, які визначають їх спрямованість в той чи інший момент часу. Проте загальний стан зовнішньоекономічної діяльності України в попередні роки дозволяє констатувати, що основними економічними партнерами України залишаються країни СНД та ЄС. На третє місце в розвитку зовнішньоторговельних відносин за останні 5 років вийшли країни Азії.

У цілому слід зазначити, що за останні роки відбулися деякі зміни в географічній структурі експорту й імпорту, які спрямовані на збільшення експортних поставок при одночасному скороченні імпорту з країнами СНД та, навпаки, зменшення експорту при значному зростанні імпорту операцій з країнами ЄС.

Чорноморський регіон економічного співробітництва є найбільшим у Східній Європі за масштабами розвитку морегосподарської діяльності, розвитку морського транспорту, суднобудування та курортно-рекреаційного господарства.

Розглядаючи співробітництво України із країнами ОЧЕС в інвестиційній сфері, необхідно зазначити, що як і у взаєминах з СНД, головним партнером України є Росія. Вона є головним інвестором у цій групі країн. Для України необхідно швидше просуватися в напрямку проведення ринкових реформ, демократичної трансформації суспільства й поліпшення економічної ситуації.

Найважливішим напрямком практичної спільної діяльності є розвиток транспортної інфраструктури регіону для забезпечення об'єднання в єдину транспортну систему коридору ТРАСЕКА з Європейською транспортною мережею (Критськими коридорами №1 й №9), а також створенням коридором Чорне море-Балтійське море (Одеса-Гданськ). Різноманіття факторів економіки, що впливають на рівень розвитку країни, заслуговує на істотну увагу, особливо в умовах визначення пріоритетного вектора інтеграції.

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

Починаючи з 2000 р. спостерігається збільшення основних показників взаємної торгівлі між Україною й Молдовою в рамках ГУАМ. За даними державного Комітету статистики України, станом на 01.01.2012 Республіка Молдова займає 18 місце серед країн експорту української продукції.

За 2011 рік експорт склав 786 686 тис. дол. США (+22% до відповідного періоду 2010 р.). Україна є стратегічним партнером також для Грузії, станом на 01.01.2012 Грузія займає 25 місце серед країн експорту української продукції [2].

За 2011 рік експорт склав 606 982 тис. дол. США (+30% до відповідного періоду 2010 р.)

Основні товари українського експорту в країну (тис. дол. США): чорні метали – 72 582 (12%), жири та олії тваринного або рослинного походження – 70 004 (12%), зернові культури – 69 220,6 (+541,0%), вироби з чорних металів – 47 314 (8%) та інші. Обсяг імпорту України із Грузії становить: 81% – продукція агропромислового комплексу, 10% – гірничодобувна промисловість, 9% – продукція хімічної промисловості. Стосовно економічних відносин України з Азербайджаном станом на 01.01.2012 Азербайджан займає 24 місце серед країн експорту української продукції [2].

За 2011 рік експорт склав 630 685 тис. дол. США (+15% до відповідного періоду 2010 р.)

Основні товари українського експорту в країну, тис. дол. США: чорні метали – 179 968 (29%), вироби з чорних металів – 111 515 (18%), реактори ядерні, котли, машини – 32 845 (5%).

Враховуючи географічну структуру зовнішньої торгівлі та інвестиційне співробітництво, в теперішній час слід розглядати європейській вектор як торговельно-економічних партнерів, а також, враховуючи, колишні тісні коопераційні зв'язки – країни СНД, перш за все Російську Федерацію. Територіальна спільність, наявність зручних транспортних комунікацій, майже однакові історичні і духовні традиції, близькі рівні економічного і науково-технічного розвитку роблять її головним на цьому етапі формування і диверсифікації зовнішньоекономічних зв'язків України. На особливу увагу заслуговує встановлення і зміцнення у нових умовах взаємовигідних коопераційних виробничих зв'язків на базі міжгалузеві спеціалізації, розвиток прямих договірних виробничих відносин з країнами СНД, а також окремими регіонами Російської Федерації, які спеціалізуються на виробництві продукції критичного імпорту і залишаються потенційними споживачами традиційного українського експорту.

Необхідно також наполегливіше шукати шлях до розвитку багатостороннього співробітництва з Чорноморською економічною зоною. Розширення співробітництва з причорноморськими державами дасть вагомий економічний ефект у віддаленій перспективі. Цьому сприятиме взаємовигідне зниження митних бар'єрів, внаслідок заключення і реалізації угоди щодо режиму прибережної торгівлі, створення ряду прибережних економічних зон та ефективної системи взаєморозрахунків.

У фазі становлення ЧЕС строкатість складу держав-учасниць, частина з яких входить до інших регіональних об'єднань, вимагатиме від України диференційованого підходу до налагодження співробітництва. Нині український товарообіг із країнами СНД та ЧЕС складає близько 70%. Але поступово частка зменшується, тому можна зробити висновок, що Україна зацікавлена в ослабленні інтеграційних процесів і зменшенні залежності від країн СНД, зокрема Росії. Заслужуватиме на увагу також використання можливостей розвитку придунайської торгівлі.

Експортна політика щодо Греції як члена ЄС в загальних рисах збігатиметься з політикою щодо Європейського Союзу і доповнюватиметься нарощуванням експортних можливостей вітчизняного суднобудування.

Заслужує на увагу активізація зовнішньоекономічних зв'язків з Туреччиною за рахунок реалізації спільних проєктів щодо розвитку транспортної інфраструктури для використання альтернативних джерел надходження нафтопродуктів та інших сировинних ресурсів. Експортна політика щодо колишніх республік СРСР, які співпрацюють у рамках ЧЕС, аналогічна іншим країнам СНД.

Необхідний також інтенсивний пошук можливостей для більш широкої участі України у наданні державам, що розвиваються, послуг щодо будівництва та комплектації промислових об'єктів, інжинірингу, підготовки кадрів, проведення геолого-розвідувальних, пошукових, проєктно-конструкторських робіт з метою широкого залучення до сфери зовнішньоекономічних зв'язків науково-технічного та інтелектуального потенціалу України.

На шляху інтеграції у світовий економіку стоїть і чимало проблем, основними з яких є від'ємне зовнішньоторговельне сальдо, яке зростає протягом останніх років, що вкрай негативно позначається на економіці, низька конкурентоспроможність української продукції, неефективна структура вітчизняного експорту і як наслідок від'ємне зовнішньоторговельне сальдо, не надто сприятливий інвестиційний клімат, певні законодавчі перешкоди та інші. Вони потребують негайного вирішення, інакше будуть надалі продовжувати гальмувати процеси інтеграції України у світовий економічний простір.

Отже, Україна відносно успішно здійснює міжнародну економічну діяльність в контексті реалізації свого входження у світове господарство, маючи для цього всі необхідні можливості, але для прискорення даного процесу потрібно визначити головні проблеми економічної інтеграції і спрямувати максимум зусиль з боку держави і суспільства на їх вирішення.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Блінов О. Іноземні інвестиції залишаються мрією [Текст] / Блінов // Економічна правда. – №1. – 2011.
2. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Електрон. стат. дані – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>. – Назва з домашньої сторінки

РЕЗЮМЕ

В статті розглянуто питання міжнародної економічної діяльності України в контексті розвитку та участі країни в світових інтеграційних процесах, а також запропоновані подальші напрями активізації географічної спрямованості зовнішньоекономічного сектора України.

Ключові слова: міжнародна економічна діяльність, інтеграційні процеси, зовнішньоекономічний сектор.

РЕЗЮМЕ

В статье рассмотрены вопросы международной экономической деятельности Украины в контексте развития и участия страны в мировых интеграционных процессах, а также предложены дальнейшие направления активизации географической направленности внешнеэкономического сектора Украины.

Ключевые слова: международная экономическая деятельность, интеграционные процессы, внешнеэкономический сектор.

SUMMARY

The paper considers questions of international economic activity of Ukraine in the context of development and the country's participation in world integration processes, and future directions for activation of the geographical dimension of external economic sector of Ukraine are proposed.

Keywords: international economic activity, integration processes, external sector.